

Kapelusz damski zwany budka lub kapotka, połowa XIX wieku, udokumentowany w zbiorach Heimatmuseum Lübben

<

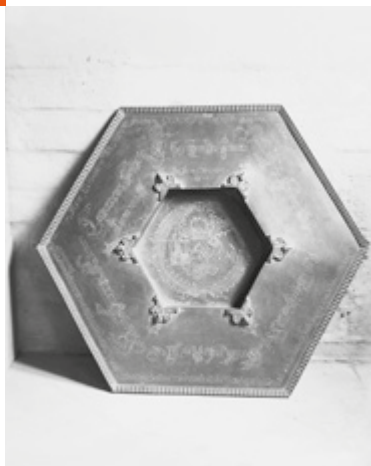
Verlustsache märkische Sammlungen Recherche und Rekonstruktion von Kriegs- verlusten Märkischer Museen 1940–1950

Der Museumsverband unterstützt die brandenburgischen und ehemals brandenburgischen – heute polnischen – Museen dabei, ihre Kriegs- und Nachkriegsverluste zu identifizieren und gegebenenfalls zurückzuerlangen. Durch die Veröffentlichung der Kriegsverluste im Internet werden Museen ermutigt und bestärkt, der Geschichte der eigenen Sammlung auf den Grund zu gehen.

Po zakończeniu dwuletniej fazy badań przygotowywana jest obecnie publikacja owego katalogu wraz z tekstami i ilustracjami. Jego digitalizacja umożliwi kontekstualizację historyczną i muzeograficzną zbiorów wraz z możliwością wyszukiwania obiektów według proveniencji oraz kategorii rzeczowych. W ramach projektu prowadzone jest także porównanie tego katalogu ze spisami inwentarzowymi dzisiejszych muzeów, a listy strat publikowane są na stronie www.lostart.de.

Projekt nakierowany jest na długofalowe efekty. Poprzez publikowanie strat wojennych w Internecie chcemy dostarczyć muzeom narzędzia do badania historii ich własnych zbiorów. Jednocześnie projekt wspiera ustanowienie badań proveniencyjnych statym elementem działalności muzealnej.

Foto: Erwin Schreyer, Oderlandmuseum Bad Freienwalde

Chrzcielnica z Schönwerder, z roku 1631, dawniej w zbiorach Uckermärkisches Museum Prenzlau

<

Wazon z alabastru, udokumentowany w Kolekcji prof. Riegelmana w Grünheide

>

Museumsverband des Landes Brandenburg e. V.

Am Bassin 3 | 14467 Potsdam

Tel.: 0331-232 79 11/12 | Fax: 0331-232 79 20

E-Mail: info@museen-brandenburg.de

www.museen-brandenburg.de

Projekt jest dofinansowany przez niemiecką Minister Stanu ds. Kultury i Mediów (BKM) oraz przez Ministerstwo Nauki, Badań Naukowych i Kultury Kraju Brandenburgia (MWFK).

Die Beauftragte der Bundesregierung
für Kultur und Medien

MUSEUMS
VERBAND
BRANDENBURG

Zagubione zbiory marchijskie

Zagubione zbiory marchijskie

Badania i rekonstrukcja strat wojennych muzeów marchijskich 1940–1950

W żadnym innym regionie Niemiec walki 1945 roku nie odcisnęły tak głębokiego i trwałego piętna jak w Marchii Brandenburskiej. W okresie poprzedzającym bitwę o Berlin działania wojenne osiągnęły nowy punkt kulminacyjny. Również brandenburski krajobraz muzealny ze swoimi dobrami kultury poniósł w 1945 roku znaczne straty – niemal nie było muzeum, którego zbiory lub zabudowania nie ucierpiały w wyniku ofensywy wojennej. Do wyjątków należy zaliczyć te muzea, które przetrwały rok 1945 nieuszkodzone. Znacznie częściej miała miejsce sytuacja odwrotna, gdy całkowitemu zniszczeniu uległy zbiory lub budynki muzealne.

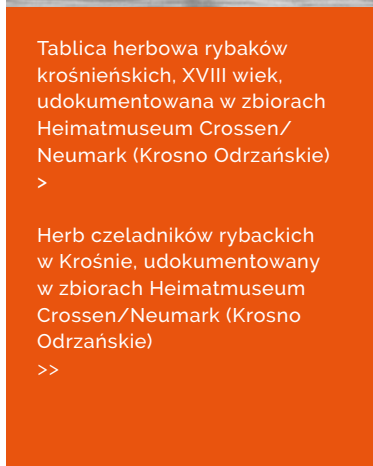
W ostatnich latach wojny część eksponatów została ewakuowana. Ich zabezpieczenie i powrót były skomplikowane, w niektórych przypadkach trwały dziesiątki lat i nawet dziś nie mogą zostać uznane za całkowicie zakończone. Zbiory ze zniszczonych muzeów położonych na wschód od Odry były po wojnie często wywożone, np. do Poznania, Zielonej Góry, Warszawy lub do Związku Radzieckiego. Po stronie niemieckiej zabezpieczone eksponaty ze zniszczonych muzeów były przenoszone do innych instytucji, nie zważając często na pierwotne konteksty kolekcji. Uwarunkowania polityczne, takie jak podział Niemiec czy wytyczenie nowej granicy polsko-niemieckiej, utrudniały dostęp do obiektów i prowadzenie badań nad ich pochodzeniem.

Mówiąc najogólniej nastąpiło powszechne oderwanie zbiorów od ich korzeni. Poza stratami materialnymi i kulturowymi oznaczało to długotrwale skutkującą utratę kontekstu, w którym funkcjonowało dzieło sztuki. Przyczyniło się to do zatracenia cennych informacji o pochodzeniu i historii wielu obiektów muzealnych.

Wilkom piekarzy z Lübben, XVIII wiek, udokumentowany w zbiorach Heimatmuseum w Lübben

<

Tablica herbowa rybaków krośnieńskich, XVIII wiek, udokumentowana w zbiorach Heimatmuseum Crossen/Neumark (Krosno Odrzańskie)

>

Herb czeladników rybackich w Krośnie, udokumentowany w zbiorach Heimatmuseum Crossen/Neumark (Krosno Odrzańskie)

>>

Hełm garnczkowy z Lubusza, XIV wiek, udokumentowany w zbiorach Lubuskiego Muzeum Powiatowego w Münchebergu

<

Projekt Stowarzyszenia Muzeów Brandenburgii, 2020–2022

Brandenburskie Stowarzyszenie Muzeów chce służyć wsparciem muzeom polskim i niemieckim w identyfikacji ich strat wojennych i uzupełnieniu informacji o obiektach zaginionych jak i tych, które do dziś znajdują się w ich kolekcjach. Projekt badawczy Stowarzyszenia bazuje na rekonstrukcji, pozyskaniu i publikacji unikalnego w skali całych Niemiec źródła, jakim jest „Katalog marchijskich muzeów regionalnych” [*„Gesamtkatalog märkischer Heimatmuseen“*],

obejmujący około 4.000 kart katalogowych z fotografiami i informacjami technicznymi o poszczególnych eksponatach z dawnych brandenburskich muzeów oraz zdjęciami sal ekspozycyjnych sprzed końca wojny. Katalog został sporządzony w latach 1942–1944. Obejmuje muzea i zbiory dawnej pruskiej prowincji Brandenburg z rejencjami Poczdam i Frankfurt n. Odry, czyli Marchię Środkową oraz Nową Marchię.